

Zpráva o činnosti Sekce zemědělských vstupů za rok 2019

Zpracovali:

Mgr. Šárka Poláková, Ph.D.
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D.
Ing. Jaroslav Houček
Ing. Jiří Fiala, Ph.D.
Ing. Michal Beránek
Dr., Ing. Přemysl Fiala
Ing. Martin Prudil, Ph.D.
Ing. Darina Jachanová
Ing. Olga Venerová
Ing. Pavel Minář, Ph.D.
Ing. Jana Ondráčková
Ing. Tomáš Jedlička
Ing. Robert Tůma
Ing. Kristina Hutařová

Schválil:

Ing. Miroslav Florián, Ph.D.

Č. j.: UKZUZ 075282/2020

Obsah

Úvod	2
1 Oddělení krmiv (OdK)	2
1.1 Úřední kontroly krmiv	2
1.2 Výsledky analyzovaných vzorků krmiv	4
1.3 Evidence krmivářských provozů	5
1.4 Porušení právních předpisů v kontrolovaných provozech.....	6
1.5 Biologické zkoušení krmiv (BZK)	6
2 Oddělení hnojiv (OdH)	7
2.1 Registrace	7
2.2 Odborný dozor	7
3 Oddělení výživy rostlin.....	8
3.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd.....	8
3.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky.....	9
4 Oddělení půdy a lesnictví (OdPL)	10
4.1 Bezpečnost půdy	10
4.2 Lesnická činnost	12
5 Oddělení ekologického zemědělství (OdEZ).....	13
5.1 Kontroly ekologického zemědělství	13
5.2 Dlouhodobý ekologický stacionární pokus	13
6 Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR).....	14
6.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků.....	14
6.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP	16
7 Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV).....	16
7.1 Kontroly podmíněnosti (cross compliance).....	17
7.2 Národní kontroly.....	18
7.2.1 Kontroly v oblasti krmiv	18
7.2.2 Kontroly v oblasti hnojiv	19
7.2.3 Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti.....	20
7.3 Kontrolní testování aplikační techniky.....	20
7.3.1 Kontroly ekologického zemědělství	21
7.4 Delegované kontroly.....	21

ÚVOD

Sekce zemědělských vstupů (SZV) zahrnuje činnosti v oblasti krmiv, hnojiv, půdy, ekologického zemědělství, lesnictví, přípravků na ochranu rostlin a souvisejících úředních kontrol. Od roku 2015 má dva odbory: Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV) a Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR) a pět přímo řízených oddělení.

I nadále probíhá na sekci úzká spolupráce mezi jednotlivými odbory a odděleními, ve spolupráci byl rovněž zpracován roční plán kontrolní a analytické činnosti za účelem zajištění koordinace kontrolní činnosti, odběrů a analýz vzorků. I v roce 2019 se jednotlivé odbory a oddělení podílely na tvorbě legislativy (národní i evropské), organizovaly vzdělávací akce, vykazovaly publikační a osvětovou činnost a poskytovaly informace podle příslušných právních předpisů.

Tato zpráva uvádí přehled stěžejních činností jednotlivých odborů a oddělení SZV za rok 2019, dále jsou ve zprávě uvedeny počty a výsledky kontrol a odběrů vzorků.

1 ODDĚLENÍ KRMIV (OdK)

1.1 Úřední kontroly krmiv

Úřední kontroly krmiv, doplňkových látek a premixů provádějí inspektoři OKZV podle ročních plánů kontrolní činnosti, v souladu s metodickými pokyny. Kontroly provozů probíhají bez předchozího upozornění. Úřední kontroly jsou zaměřeny na všechny fáze výroby, skladování a používání krmiv, doplňkových látek a premixů.

V oblasti krmiv ÚKZÚZ provádí následující typy úředních kontrol:

- **běžné kontroly** dodržování legislativy při výrobě a uvádění krmiv,
- **cílené kontroly** eliminace nejčastějších rizik bezpečnosti krmiv,
- **monitoring** krmiv zaměřený na výskyt mykotoxinů,
- **mimořádné kontroly** vyžádané externími subjekty, včetně kontrol RASFF,
- **registrační kontroly** výroby a uvádění krmiv.

Počty úředních kontrol (s výjimkou kontrol mimořádných a registračních) jsou plánovány na základě analýzy rizik, která zahrnuje zejména počty provozů, které mají být kontrolovány, druhy činností, které kontrolovaný provoz vykonává, pozici a význam subjektu na trhu a počet závad zjištěných v uplynulém období.

V roce 2019 vykonali inspektoři ÚKZÚZ celkem **2 028** úředních kontrol krmiv. Konkrétní počty kontrol, vztahené k jednotlivým činnostem v kontrolovaných provozech, ukazuje následující tabulka. Některé zemědělské provozy mají registrováno více provozovaných činností, které byly prověřovány v rámci jedné úřední kontroly. Z tohoto důvodu matematický součet kontrol jednotlivých typů provozů překračuje výše uvedený počet fyzicky provedených úředních kontrol krmivářských provozů.

Četnost kontrol je předem stanovena podle výsledku analýzy rizika provozů a prováděných činností, kdy jsou plánovány zpravidla 1-4 kontroly v podniku ročně (1 kontrola

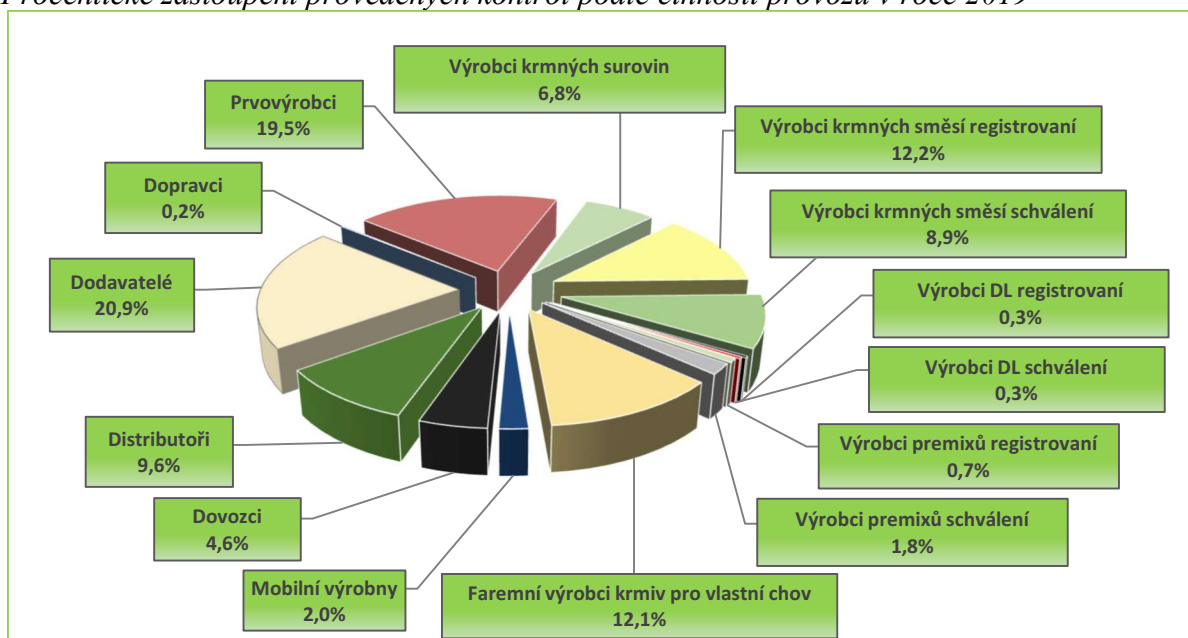
u distributorů nebo dodavatelů, mobilních mícháren, 2-4 kontroly například u výrobců premixů).

Počty registrovaných a kontrolovaných provozů v roce 2019

Činnost	Počet provozů v evidenci ÚKZÚZ	Počet provedených kontrol *
Výrobci krmných surovin	305	196
Výrobci krmných směsí registrovaní	217	352
Výrobci krmných směsí schválení	111	255
Výrobci doplňkových látek registrovaní	6	8
Výrobci doplňkových látek schválení	7	8
Výrobci premixů registrovaní	6	21
Výrobci premixů schválení	25	53
Faremní výrobci krmiv pro vlastní chov	379	348
Mobilní výrobní	57	57
Dovozci	256	133
Distributoři	884	277
Dodavatelé	1377	602
Dopracovní	1347	5
Prvovýrobci	28185	559

* některé kontrolované provozy mají více registrovaných činností

Procentické zastoupení provedených kontrol podle činnosti provozů v roce 2019

1.1.1 Běžné kontroly

Představují plánované kontroly, které zahrnují více oblastí (plnění podmínek registrace/schválení, označování, kontroly zařízení a vybavení, dokumentace atd.). Oblasti, na

keré se inspektor zaměří, ovlivňuje okamžitá situace v provozu a inspektor se může na místě rozhodnout, co bude při kontrole sledovat. Součástí běžné kontroly může být odběr vzorku.

Při běžné kontrole bylo v roce 2019 odebráno **395** vzorků krmiv, jako nevyhovující bylo hodnoceno **91** analyzovaných vzorků (23,0 %). Nejčastěji nebyla dodržena v označení deklarovaná jakost (**56** krmiv), u **24** vzorků z tohoto počtu se závažné nedodržení deklarace týkalo více sledovaných parametrů. Byly zjištěny i případy výskytu krmiv s ohroženou bezpečností (**6** vzorků) nebo **1** vzorek krmiva účelově falšovaného.

1.1.2 Cílené kontroly a monitoring krmiv

Tyto kontroly prověřují, zda produkty určené ke krmení neobsahují zakázané látky nebo nepřekračují stanovené platné limity nebo doporučené směrné hodnoty obsahu nežádoucích látek. Analýzy krmiv, odebraných v rámci cílené kontroly, však nejsou omezeny pouze na sledovaný (cílený) parametr, ale zahrnují i ověření jiných ukazatelů bezpečnosti a jakosti krmiv, včetně deklarovaných znaků produktu.

V rámci cílené kontroly, včetně monitoringu krmiv, bylo v roce 2019 odebráno **696** vzorků krmiv, nevyhovujících bylo **18** vzorků (2,6 %). Z tohoto počtu byla **3** krmiva se závažnou nejakostí více parametrů, **3** krmiva falšovaná, **8** vzorků krmiv s ohroženou bezpečností, **3** krmiva s rezidui indikující nutnost úpravy systému dekontaminace zařízení po medikaci a **1** vzorek byl posouzen jako nevyhovující pro výrobcem určený účel použití.

1.1.3 Radioaktivní kontaminace

Monitoring radioaktivní kontaminace krmiv provádí SÚJB, kterému ÚKZÚZ poskytuje vzorky převážně objemných krmiv, vzorkovaných inspektory SZV. V roce 2019 bylo odebráno **50** vzorků krmných surovin a krmných směsí, všechny byly posouzeny jako vyhovující.

1.1.4 Mimořádné kontroly

Nejsou součástí plánu, jedná se o kontroly, které vyvolají vnější podněty, např. varování ze systému RASFF, stížnosti spotřebitelů, nebo informace od krajských veterinárních správ. V roce 2019 bylo na podnět uskutečněno celkem **24** mimořádných kontrol, při kterých byly zjištěny **4** případy porušení legislativy, **2** marginální závady a byla uložena **2** zvláštní opatření. Odebráno bylo **7** vzorků krmiv, z toho **1** vzorek byl posouzen jako nevyhovující.

1.1.5 Registrační kontroly

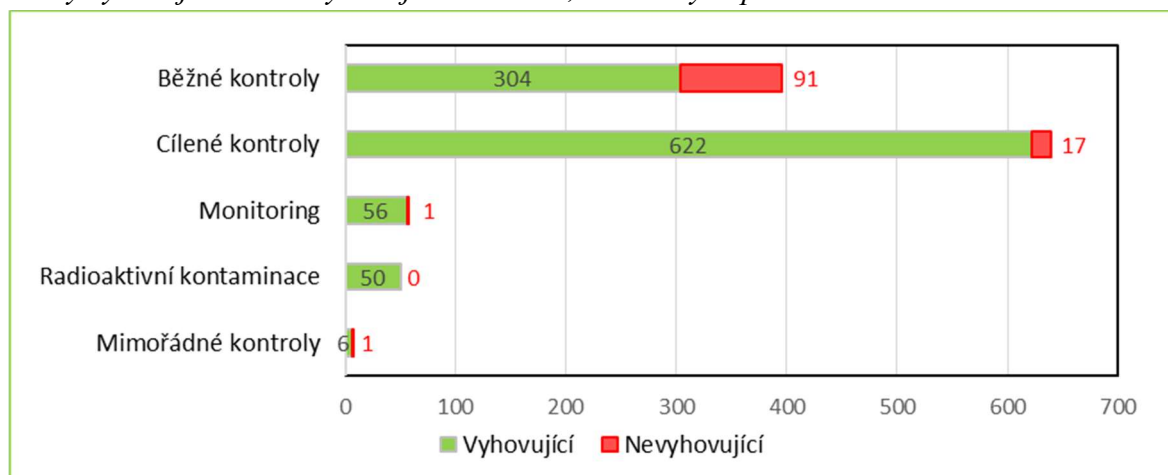
Rovněž nejsou plánovány a jsou iniciovány doručením žádosti provozovatelů o registraci, schválení nebo změnu rozsahu registrace provozu. V roce 2019 bylo provedeno **51** registračních kontrol.

1.2 Výsledky analyzovaných vzorků krmiv

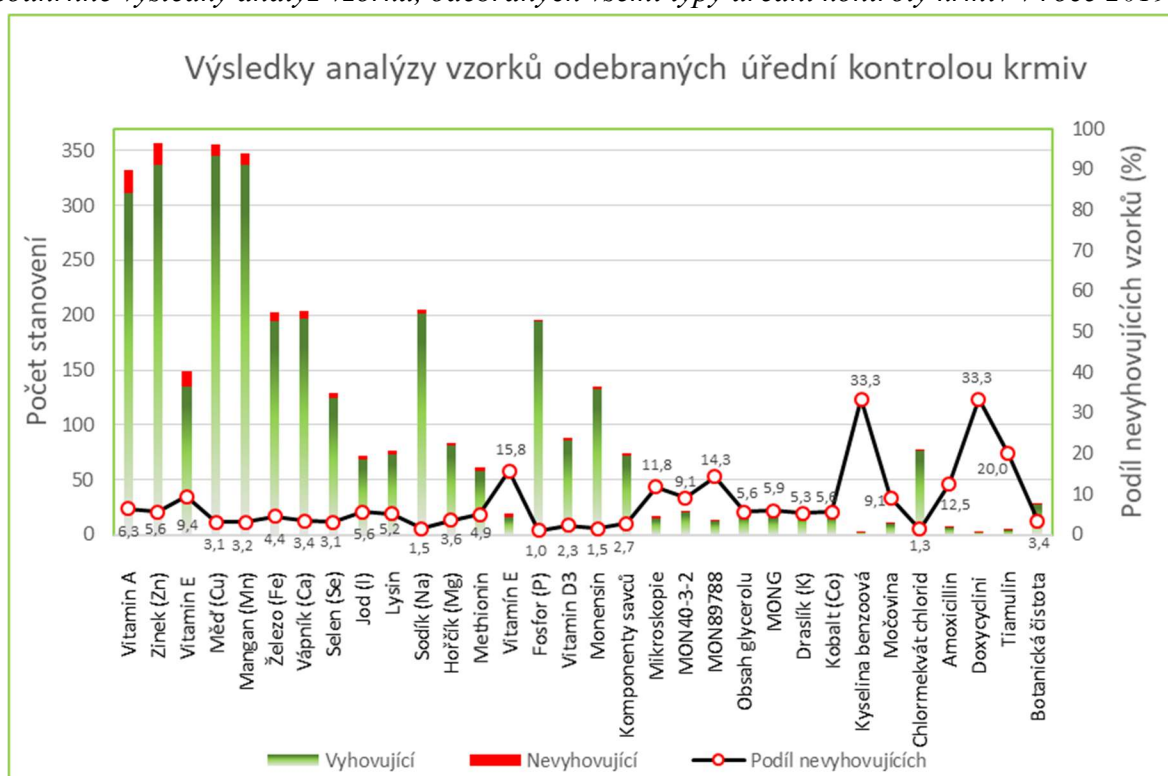
Součástí většiny úředních kontrol (a m.j. všech cílených kontrol) je také odběr vzorků. V roce 2019 inspektoři ÚKZÚZ odebrali celkem **1 148** vzorků krmiv v rámci kontrol běžných, cílených, monitoringu krmiv, včetně radioaktivní kontaminace a kontrol mimořádných. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno celkem **110** (9,6 %).

Počty vyhovujících a nevyhovujících vzorků, odebraných při úředních kontrolách krmiv 2019

Souhrnné výsledky analýz vzorků, odebraných všemi typy úřední kontroly krmiv v roce 2019

1.3 Evidence krmivářských provozů

V registračním systému ÚKZÚZ bylo k 31. 12. 2019 evidováno **21 364** subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby – **16 336** subjektů, právnické osoby – **5 019** subjektů a **9** zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno **32 244** provozů, z toho schválených bylo **325** a registrovaných provozů **2 177**, provozů zemědělské prvovýroby bylo **28 336**, dopravců krmiv **1406** a **416** provozů, které nespádají pod povinnost registrace, ale byly ve sledovaném období kontrolovány nebo jsou v registračním řízení.

V roce 2019 bylo nově schváleno **5** a registrováno **752** provozů, z toho **560** provozů zemědělské prvovýroby. Změny v evidenci byly provedeny u **41** schválených a **513** registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto **497** provozů (z toho 15 schválených, 92 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává tendence úbytku výrobců krmiv pro hospodářská zvířata a markantní nárůst provozů výrobců a dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. Pokles schválených a registrovaných provozů je velmi malý a souvisí spíše s obměnou výrobních technologií.

1.4 Porušení právních předpisů v kontrolovaných provozech

Inspektoři v roce 2019 během provedených **2028** úředních kontrol krmiv zaznamenali v prověřovaných provozech celkem **35** závad neodstranitelných v průběhu kontroly. Ve srovnání s rokem 2018 došlo k nárůstu o 16 %. Dále bylo zjištěno **74** marginálních závad, které byly odstraněny již v průběhu úřední kontroly, zde se snížil počet případů oproti roku 2018. V souladu s článkem 54 Nařízení (ES) č. 882/2004 bylo uloženo **27** zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. Na základě zjištěných deliktů bylo s odpovědnými osobami vedeno **31** případů správních řízení, souhrnná výše uložených pokut činí **336 tis. Kč**. Provozovatelé nejčastěji porušili limity maximálního obsahu nežádoucích látek v krmivu dle Nařízení Komise č. 574/2011, včetně případů křížové kontaminace krmiv rezidui kokcidiostatik či léčiv, překročili maximální obsah doplňkové látky v krmivech, stanovený pro jednotlivé druhy a kategorie zvířat, nebo závažným způsobem nedodrželi deklarovaný obsah krmiva uváděného na trh.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michal Beránek, tel. 257 294 240, michal.beranek@ukzuz.cz

1.5 Biologické zkoušení krmiv (BZK)

V roce 2019 pokračovala biologická testace, jejíž podstatou bylo ověření produkční účinnosti krmné směsi pro nosnice se zařazením šrotu loupané a neloupané lupiny bílé v náhradě 50 a 100 % za sójový extrahovaný šrot. V červenci 2019 začala odchovem nosných genotypů kuřic testace pro společnost INTEGRA, a.s., Žabčice. Tato testace je zaměřena na ověření produkční účinnosti krmné směsi a užitkovost snáškových hybridů. V měsících březnu a dubnu 2019 probíhala biologická testace, jejímž cílem bylo ověřit vliv bylinného aditiva na produkční účinnost krmné směsi a zdravotní stav vykrmovaných brojlerových kuřat ROSS 308 do 35. dne věku.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Jitka Štukhejlová, tel. 569 430 412, jitka.stukhejlova@ukzuz.cz

2 ODDĚLENÍ HNOJIV (OdH)

V roce 2019 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace pracovníci OdH evidují hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu i dalšími 3 legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 764/2008) a HNOJIV ES (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

2.1 Registrace

V režimu registrace bylo v roce 2019 vydáno celkem **596** rozhodnutí, z toho **170** rozhodnutí o registraci, **325** prodloužení platnosti registrace a v **101** případech bylo vydáno rozhodnutí o změně žádosti o registraci. Dále bylo ohlášeno **131** hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno **59** výrobků a v režimu HNOJIV ES **51** hnojiv.

2.2 Odborný dozor

V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem **286** vzorků – **169** registrovaných hnojiv a PL, **21** ohlášených hnojiv, **71** hnojiv ES, **6** vzájemně uznaných výrobků a **19** hnojiv určených k aplikaci na vlastní pozemky. Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno **12** rozhodnutí o registraci, **1** ohlášené hnojivo a **1** vzájemně uznaný výrobek. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také **7** případů překročení limitů rizikových prvků. Dále bylo zahájeno správní řízení u **1** hnojiva ES (nevyhovující jakostní ukazatele).

Cílené kontroly zaměřené na průmyslové komposty, digestáty a statková hnojiva byly prováděny jak u registrovaných a ohlášených výrobků (jako součást odborného dozoru), tak jako kontrola výrobků určených pro vlastní potřebu.

Hnojiva, u nichž byly v roce 2019 zjištěny nadlimitní obsahy rizikových prvků *

Výrobek	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/kg vysuš. vz.)
Minerální hnojivo	As (84/ 20); Pb (13,6/ 10)
Minerální hnojivo	Cd (53,1/ 50)
Kompost	Cr (108/ 100); Zn (1020/ 600); Cu (244/ 150); Hg (1,91/ 1,0)
Digestát	Cu (355/ 250)
Substrát	As (30,55/ 20)
Substrát	Cd (1,1/ 1,0)
Pomocná půdní látka	Pb (10,9/ 10)

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Cílené kontroly v roce 2019 - komposty, digestáty, statková hnojiva, sušené hnoje *

	Počet odebraných vzorků (překroč. limitů rizik. prvků/ nedodržení jakostních ukazatelů)	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/ kg vysuř. vzorku)
Komposty	103 (1/8)	Cr (108/100); Zn (1020/600); Cu (244/150); Hg (1,91/1,0)
Digestáty	16 (1/0)	Cu (355/250)
Statková hnojiva	10 (0/-)	

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Jaroslav Houček, tel. 257 294 218,
jaroslav.houcek@ukzuz.cz

3 ODDĚLENÍ VÝŽIVY ROSTLIN (OdVR)

3.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd

V roce 2019 bylo prozkoušeno celkem **481 220** ha z. p., a bylo odebráno **65 416** půdních vzorků. Pro MZe byla za tuto oblast vypracována za šestileté období 2013 - 2018 závěrečná zpráva „Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd“.

AZZP je pravidelné zjišťování vybraných parametrů půdní úrodnosti; provádí se v šestiletých cyklech a zahrnuje odběr vzorků, jejich chemický rozbor a vyhodnocení výsledků. AZZP je prováděno na základě zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů. Na zkoušených pozemcích se stanovují u všech vzorků tyto agrochemické vlastnosti: půdní reakce, obsah přístupného P, K, Mg a Ca. Dále se vypočítává aktuální kationtová výměnná kapacita, potřeba vápnění a poměr K:Mg. Mikroelementy jsou stanovovány u vybraných 7 tis. vzorků a parametry organické hmoty u 5 100 vzorků. Všechny agrochemické půdní vlastnosti jsou hodnoceny samostatně pro ornou půdu, vinice, intenzivní sady a chmelnice.

Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2013-2018

Průměrná hodnota výměnné půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,1 **pH**, tedy slabě kyselá. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) představuje 30,4 % prozkoušené výměry. Dalších 39,7 % výměry zemědělské půdy vykazuje slabě kyselou půdní reakci (pH 5,6 až 6,5). Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba celkem na téměř 70 % zemědělské půdy. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2 zaujímá asi 12,99 % výměry zemědělské půdy. Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek nedostatečného vápnění pozemků.

Průměrná zásoba přístupného **fosforu** na zemědělské půdě ČR činí 91 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend. Průměrný obsah přístupného fosforu na orné půdě ČR je 92 mg.kg⁻¹. Podíl

orných půd s nízkým obsahem fosforu tvoří téměř 25,41 %, naopak vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupen na 25,08 % výměry.

Průměrný obsah přístupného **draslíku** na zemědělské půdě ČR je v současné době 255 mg.kg⁻¹, v období 2005–2010 to bylo 238 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu. Pravděpodobně dochází k uvolňování draslíku v půdě z méně přístupných forem. Průměrný obsah přístupného draslíku na orné půdě je 253 mg.kg⁻¹. Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 7,28 % výměry, vysoký a velmi vysoký obsah byl zjištěn na 24,12 % výměry.

Průměrný obsah přístupného **hořčíku** činí 201 mg.kg⁻¹ na zemědělské půdě ČR, od cyklu 2005–2010 se prakticky nemění. Průměrný obsah přístupného hořčíku na orné půdě ČR je 196 mg.kg⁻¹. Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 13,10 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 21,55 % výměry. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné kolísání. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku) a tím lepším nebo horším uplatnění méně aktivního hořčíku.

Průměrný obsah přístupného **vápníku** na zemědělské půdě ČR je 2 964 mg.kg⁻¹, mezi lety 2005–2010 byl na úrovni 2 999 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce. Průměrný obsah přístupného vápníku na orné půdě ČR činí 3 032 mg.kg⁻¹. Podíl půd s nízkým obsahem vápníku je 8,63 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 24,86 %.

Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR **draslíkem a hořčíkem** se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,51.

3.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky

V roce 2019 byly na **11** zkušebních stanicích vedeny 4 stacionární polní zkoušky, celkem na **1611** pokusných parcelách. Dlouhodobě se zde provádí zkoušky různých způsobů hnojení a hodnotí se vliv na výnos, kvalitu pěstovaných plodin a změny půdních vlastností. Jedná se o tyto dlouhodobé zkoušky:

- Sledování vlivu stupňované intenzity hnojení na výnos plodin a agrochemické vlastnosti půd a bilanci živin.
- Sledování vlivu různých intenzit hnojení na půdní úrodnost a změny agrochemických vlastností půdy v podmínkách závlahy.
- Systém organického hnojení ověřující minimalizaci nebo úplné vynechání hnojení minerálními hnojivy.
- Porovnání účinnosti organických hnojiv (kejdy, digestátů, kompostu) a minerálního hnojiva při hospodaření ve zranitelné oblasti.

- Ověření účinnosti stupňovaných dávek dusíku, při konstantních hladinách fosforu a draslíku na změny dusíku v půdě, výnosy, kvalitu produktů a výrobnost osevního sledu.
- Vliv obhospodařování travního porostu na produkci se sleduje od roku 1969 na pokusné ploše v Závišíně. Hodnotí se vývoj produktivity, botanického složení a kvality píče a vlastnosti půdy pod trvalým travním porostem.
- Na 12 lyzimetrických stanovištích v odlišných klimatických a půdních podmínkách jsou dlouhodobě sledovány ztráty živin z půdy. Hodnotí se vstupy z organických a minerálních hnojiv, srážkových vod, případně závlahové vody a dále výstupy živin odčerpané sklizní a ztráty živin zjištěné v eluátu.

Ve vegetační hale v Brně bylo v roce 2019 založeno **6** nádobových zkoušek ve **462** nádobách. Pokračovalo ověřování vlivu agrouhlí na růst polních plodin, pokusnou rostlinou byla kukuřice na siláž. Současně pokračovala další navazující zkouška s agrouhlím, ve které byl testován jeho vliv na výnos plodin a půdní vlastnosti při vysokých dávkách živin. Dále byly provedeny dvě registrační zkoušky, v první byl testován vliv růstových regulátorů na výnos plodové zeleniny. Ve druhé zkoušce se testoval pomocný přípravek na bázi směsi šesti typů Lactobacilů, prokazoval se jejich vliv na urychlení rozkladu organické hmoty a zvýšení dostupnosti živin rostlinám.

Proběhlo i srovnávání účinnosti fosforečných hnojiv na bázi struvitu a hnojiva Drafos s účinností běžného superfosfátu. Struvit představuje jednu z možností recyklace fosforu obsaženého v odpadních vodách v podobě využitelné ke hnojení. Hnojivo Drafos je registrováno ke hnojení zahradních plodin, aplikuje se na list nebo závlivkou.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michaela Smatanová, Ph.D. tel. 543 548 316, michaela.smatanova@ukzuz.cz

4 ODDĚLENÍ PŮDY A LESNICTVÍ (OdPL)

4.1 Bezpečnost půdy

4.1.1 Bazální monitoring půd (BMP)

Monitoring zemědělských půd vznikl v roce 1992 za účelem dlouhodobého sledování stavu a změn půdních vlastností. Spočívá ve sledování fyzikálních a chemických půdních parametrů na stálých monitorovacích plochách stálými postupy. Síť pozorovacích ploch monitoringu sestává ze základního subsystému, který je tvořen **189** plochami zemědělské půdy a ze subsystému kontaminovaných ploch se zvýšenými obsahy rizikových prvků. V tomto subsystému se nachází **27** lokalit.

V roce 2019 proběhly každoroční odběry půdních vzorků z vybraných monitorovacích ploch. Bylo odebráno **40** půdních vzorků ornice ze 40 stálých ploch Bazálního monitoringu půd a **5** vzorků svrchního horizontu z ploch v chráněných územích určených ke stanovení vybraných perzistentních organických polutantů (PCB, HCH, HCB, DDT), PAH, uhlovodíků C₁₀-C₄₀. V těchto 40 vzorcích bylo dále stanoveno 90 účinných látek přípravků na ochranu rostlin.

Dále byly v rámci BMP odebrány vzorky rostlin pro stanovení celkového obsahu rizikových prvků na stálých 25 plochách základního subsystému BMP a 27 lokalitách subsystému kontaminovaných ploch BMP. Celkem bylo odebráno **93** vzorků rostlinného materiálu.

Na **44** monitorovacích plochách BMP byly v prvním říjnovém týdnu odebrány půdní vzorky určené pro stanovení půdních mikrobiálních vlastností. Sada stanovovaných parametrů zahrnuje metody charakterizující biomasu, aktivitu a diverzitu půdních mikrobiálních společenstev.

V závěru roku, před zámrzem, byly na 23 monitorovacích plochách odebrány vzorky ornice a podorničí určené ke stanovení minerálních forem dusíku, celkem **46** vzorků.

V první polovině roku 2019 byly shromážděny a do databáze uloženy informace o hnojení, použitých přípravcích na ochranu rostlin a pěstovaných plodinách ze všech monitorovacích ploch BMP.

Vzhledem k tomu, že v průběhu trvání BMP došlo dvakrát ke změně klasifikačního systému půd, bylo v roce 2011 rozhodnuto, že u všech monitorovacích ploch BMP bude znovu vykopána pedologická sonda a popsán půdní typ podle platného Taxonomického klasifikačního systému půd ČR (Němeček a kol., 2011). V roce 2019 byly vykopány a popsány **4** sondy. Celkem již bylo k 31. 12. 2019 překlasifikováno **88** ploch BMP.

Dále byl rok 2019 rokem tzv. základních odběrů. Základní odběry probíhají jedenkrát za šest let, a to na všech monitorovacích plochách. Výsledky analýz z těchto odběrů nejsou v současné době k dispozici. Nad rámec základních odběrů, proběhly na každé monitorovací ploše současně s nimi odběry půdních vzorků určené k FÚ Antimikrobiální rezistence v půdě.

V závěru roku 2019 musela být, z důvodu změny využití pozemku, zrušena plocha 6004 Trutnov. Jako náhrada byla založena plocha 6031 Volanov a provedeny odběry půdních vzorků.

4.1.2 Registr těžkých kovů

Registr těžkých kovů je v současné době tvořen dvěma databázemi. První databáze obsahuje výsledky stanovení prvků ve výluhu 2M HNO₃. Rozšiřování této databáze bylo ukončeno v roce 2009; nyní obsahuje téměř 60 tis. vzorků. Druhá databáze je tvořena výsledky stanovení obsahů prvků po extrakci lučavkou královskou. Tato metoda je v rámci Registru těžkých kovů používána od roku 1998 dosud; databáze obsahuje více než 14 tis. vzorků.

Obsahy rizikových prvků v půdě jsou hodnoceny podle vyhlášky č. 153/2016 Sb., která vstoupila v platnost 1. června 2016. Byly stanoveny preventivní hodnoty, při jejichž překročení je nezbytné dodržovat opatření zamezující dalšímu zvyšování obsahů prvků v půdě a dále byly stanoveny tzv. indikační hodnoty, při jejichž překročení by již mohlo dojít k ohrožení zdraví lidí a zvířat a snížení kvality rostlinné produkce. Indikační hodnota byla v roce 2019 překročena v jednom půdním vzorku. O překročení byla informována Česká inspekce životního prostředí.

Pro Registr těžkých kovů bylo v roce 2019 vybráno ze vzorků AZZP celkem **524** vzorků půd, z toho v rámci rozšiřování Registru na zemědělských půdách **450** vzorků půd, v rámci zemědělské půdy obhospodařované ekologickými zemědělci **74** vzorků půd.

4.1.3 Monitoring kalů z čistíren odpadních vod

V roce 2019 bylo odebráno **40** vzorků kalů z čistíren odpadních vod, jejichž produkce je dále využívána v zemědělství, nebo se jedná o velké a dlouhodobě monitorované ČOV.

Ve všech vzorcích je stanoven obsah rizikových prvků a ve vybraných 21 vzorcích organické polutanty (PCB, PAH, AOX, HCH, HCB, DDT, PBDE, PFAS).

4.1.4 Monitoring kvality půdy a rostlin po aplikaci kalů

V roce 2019 bylo vybráno **20** vzorků půd po aplikaci kalů a odebráno **17** vzorků rostlin. Ve vzorcích se provádí stanovení rizikových prvků.

4.1.5 Monitoring sedimentů

Od roku 1995 do konce roku 2019 bylo odebráno a zanalyzováno celkem **582** vzorků sedimentů (v roce 2019 to bylo 20 vzorků). Z uvedeného počtu je 314 rybníků „polních“ a 169 rybníků „návesních“, 61 rybníků lesních, 31 sedimentů z toků a 7 sedimentů z vodních nádrží. V sedimentech se provádí stanovení výměnného pH, zrnitosti, přístupných živin, rizikových prvků, PCB, HCH, HCB, DDT, PAH a uhlovodíků C₁₀-C₄₀.

Všechny práce probíhají v těsné spolupráci s Odborem kontroly zemědělských vstupů.

Data z BMP a vstupů do půdy jsou předávána do informačních systémů MZe. Na základě individuálních požadavků byla vybraná data z BMP a vstupů do půdy poskytnuta CENIA, UJEP, UK, ČZU, ČVUT.

4.2 Lesnická činnost

Průzkum výživy lesa, jehož účelem je informovat vlastníky lesních pozemků o chemizmu lesních půd, se v roce 2019 zaměřil na průzkum přírodní lesní oblasti č. 1 Krušné hory – část Kraslice, Františkovy Lázně a Horní Blatná. V této oblasti bylo na 82 odběrných místech odebráno **250** půdních a **178** rostlinných vzorků. Terénní průzkum byl prováděn ve spolupráci s vlastníky lesních pozemků.

Šetření účinnosti vápnění lesních pozemků po deseti letech od doby aplikace, proběhlo v PLO č. 1: Krušné hory na **93** odběrných místech. V Krušných horách byl proveden odběr vzorků půd (**300** vzorků) a asimilačních pletiv (**200** vzorků) před vápněním vybraných porostů včetně zachycení dolomitického vápence do odběrových nádob pro posouzení kvality leteckého rozmetání vápence. Studium účinků vápnění je rozšířeno o sledování vlivu vápence na mikrobiální vlastnosti půd (**8** vzorků) a složení půdní vody (**72** vzorků).

Mikrobiologická šetření byla provedena na 13 odběrných místech v NP Podují a Hrubém Jeseníku (**39** půdních vzorků). Šetření vlivu vápnění lesních porostů na půdní mikroorganismy a chemickou skladbu půdní vody přineslo první poznatky, které byly zpracovány do závěrečných zpráv a předány vlastníkem a uživatelům lesních pozemků. Závěrečnými zprávami byly zpracovány výsledky šetření chemizmu půd a asimilačních orgánů v PLO Hrubý Jeseník. Ty byly rovněž doručeny zadavateli úkolu MZe a vlasníkům lesních pozemků v určených lhůtách.

Na lignikultuře va Stachách na Šumavě byla provedena těžba druhého pětiletého cyklu výmladkového pěstování energetických dřevin.

Kontakt: vedoucí oddělení - Mgr. Šárka Poláková, Ph.D., tel. 543 548 333, sarka.polakova@ukzuz.cz

5 ODDĚLENÍ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ (OdEZ)

5.1 Kontroly ekologického zemědělství

V roce 2019 ÚKZÚZ provedl **266** úředních kontrol ekologického zemědělství (EZ). Jedná se tedy o přibližně stejný počet kontrol jako v roce 2018, kdy bylo provedeno 264 kontrol.

Porušení pravidel ekologické produkce bylo zjištěno u **11** kontrolovaných subjektů. O těchto případech bylo informováno Ministerstvo zemědělství, jakožto příslušný orgán pro ekologickou produkci. Při kontrolách EZ byl ouloženo **1** zvláštní opatření. Pokud jde o povahu zjištěných porušení, jednalo se o použití látek na ochranu rostlin (POR) nepovolených v ekologické produkci, nevedení evidence hnojiv, nepovolené úpravy zvířat bez udělené výjimky, přivedení vyššího než povoleného počtu konvenčních zvířat na eko farmu, nedostatky v označování zvířat (chybějící ušní známky), použití konvenčního osiva bez udělené výjimky a skladování nepovoleného vstupu (POR) v prostorách ekologické jednotky. Ve čtyřech případech bylo zjištěno, že seznam obhospodařovaných ekologických dílů půdních bloků (DPB) neodpovídal skutečnosti, což znamená, že v rozporu s článkem 64 nařízení Komise (ES) č. 889/2008 nebyl aktualizován popis ekologické jednotky.

U **4** kontrolovaných subjektů pak bylo zjištěno porušení pravidel nařízení vlády č. 76/2015 Sb. o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství. U tří subjektů šlo o neprovedení řezu v ekologickém sadu či předepsaných prací v ekologickém vinohradu a u jednoho subjektu o neprovádění minimální zemědělské činnosti na DPB s kulturou orná půda. Vzhledem k tomu, že nejde o porušení pravidel ekologické produkce, ale pravidel stanovených dotačním opatřením, byly tyto případy předány na SZIF, který je kompetentním orgánem pro vyplácení a případné krácení těchto dotací.

V rámci úředních kontrol EZ bylo odebráno celkem **125** vzorků z ekologické produkce a dále 14 konvenčních vzorků v rámci tzv. pozitivní kontroly na zkušebních stanicích ÚKZÚZ v Chrlicích, Oblekovicích a Lysicích.

Pro stanovení reziduí pesticidů byly odebírány vzorky na orné půdě (rostlinný materiál, půda), v sadech (ovoce a listy), chmelnicích (hlávky a listy) a ve vinohradech (listy révy moštové). Celkem se jednalo o **96** vzorků. Dále inspektoři ÚKZÚZ odebrali vzorky ekologických krmiv (**29** vzorků) na detekci reziduí pesticidů (**13** vzorků), GMO (**4** vzorky) anebo z důvodu prokázání přítomnosti mykotoxinů (**12** vzorků).

Rezidua pesticidů nepovolených v ekologické produkci byla zjištěna ve **20** vzorcích z ekologické produkce, z toho devět vzorků bylo vyhodnoceno jako nevyhovující (překročena hodnota 0,01 mg/kg se započtením 50 % nejistoty měření). Nevyhovující vzorky byly zjištěny u pěti kontrolovaných subjektů, přičemž se jednalo o dva zemědělce hospodařící na orné půdě, dva ekologické sadaře a jednoho ekologického vinaře. Znamená to tedy, že ne všechny vzorky s nálezem reziduí pesticidů jsou automaticky hodnoceny jako porušení pravidel ekologické produkce.

5.2 Dlouhodobý ekologický stacionární pokus

Rok 2019 byl pátým rokem trvání dlouhodobého ekologického polního pokusu. V předchozím roce byla na pokusných variantách 1 až 4 pěstována luskovinoobilní směska

ječmene s hrachem a na variantách 5 a 6 byla pěstována silážní kukuřice. Po sklizni luskovinoobilní směsky ječmene s hrachem proběhlo zapravení slámy. Během září až října proběhla na všech zkušebních stanicích u variant 1 až 6 orba a předseťová příprava půdy u variant 1 až 4. V říjnu byla na všech zkušebních stanicích u pokusných variant 1 až 4 vyseta pšenice setá, odrůda Wiwa. Na jaře následujícího roku proběhlo na variantách 3 a 4 přihnojení pšenice digestátem v dávce 14 t/ha. Na variantách 5 a 6 proběhl koncem března (ZS VER) a začátkem dubna (ZS CAS, HOR, JAR a LIP) výsev ječmene jarního, odrůda Solist s podsevem vojtěšky seté, odrůda Plato. V dubnu až červnu byl na variantách 4 a 6 aplikován ve dvou termínech intenzifikační vstup VermiFit B (výluh vermikompostu).

V sezóně 2019 se jednotlivé ZS potýkaly s přemnožením hraboše polního, který ovlivnil výši výnosů na všech zkušebních stanicích. Největší škody hraboš polní způsobil na ZS Věrovany, kde byl porost ve velké míře hraboši znehodnocen. Na variantách 5 a 6 došlo k poškození a na některých ZS až k likvidaci porostu vojtěšky těmito škůdci.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Martin Prudil, Ph.D., tel. 543 548 386, martin.prudil@ukzuz.cz

6 ODBOR PŘÍPRAVKŮ NA OCHRANU ROSTLIN (OPOR)

Problematika povolování přípravků na ochranu rostlin spadá pod Sekci zemědělských vstupů od roku 2014, věnuje se jí OPOR a zahrnuje tyto činnosti:

- povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků,
- hodnocení vlastností pesticidních účinných látek,
- posuzování vlastností přípravků a jejich rizik pro životní prostředí,
- hodnocení účinnosti přípravků proti škodlivým organismům,
- osvědčování Správné experimentální praxe (GEP).

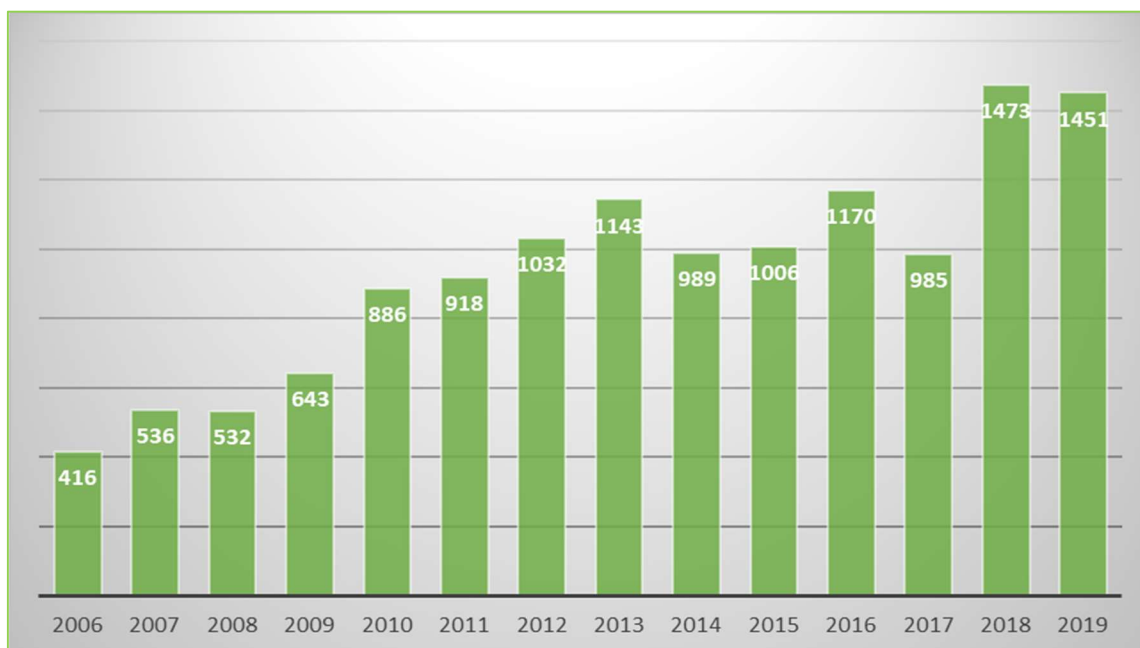
OPOR dále vede tzv. Registr přípravků na ochranu rostlin, jehož účelem je zpřístupnit veřejnosti data týkající se povolených přípravků. Data jsou aktualizována 1 x denně, registr lze nalézt na: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/POR/>.

6.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků

Povolovací proces má dva stupně, schválení účinné látky Evropskou komisí a povolení přípravku v jednotlivých členských státech. Aby mohl být přípravek v České republice prodáván a používán, musí být stejně jako ve všech ostatních zemích Evropské unie povolen národním registračním úřadem, kterým je ÚKZÚZ, Odbor přípravků na ochranu rostlin.

V roce 2019 se celkový počet podaných žádostí o povolení, změnu nebo obnovu povolení udržel na stejné úrovni, jako v roce 2018. V případech náročných na kapacitu hodnotitelského úseku se situace meziročně rovněž nezměnila. Pokračoval zejména trend z roku 2018, tedy nárůst žádostí o obnovu povolení a o nové povolení v důsledku Brexitu, kdy je Česká republika tzv. zonální zpravodajskou zemí.

Počet přijatých žádostí 2006 - 2019

Rozhodnutí vydaná v procesu národního povolování

Nový přípravek – povolení formou vzájemného uznávání	34
Nový pomocný prostředek	31
Změna povolení s hodnocením	136
Administrativní změna povolení	960
Zrušení povolení	200
Schválení plánu letecké aplikace	1
Povolení přípravku k řešení mimořádných stavů v ochraně rostlin formou nařízení ÚKZÚZ	12

Rozhodnutí vydaná v procesu zonálního povolování

ČR je zonálním zpravodajským státem	
Nový přípravek	13
Změna povolení	11
ČR je dotčeným členským státem	
Nový přípravek	46
Změna povolení	31

Rozhodnutí vydaná v procesu povolování souběžného obchodu

Povolení souběžného obchodu pro obchodní použití	16
Povolení souběžného obchodu pro vlastní potřebu	116
Změna povolení	28

Účinná látka přípravku (tj. chemická látka nebo mikroorganismus, který působí účinek) musí být schválena Evropskou komisí. Podmínkou schválení je podání žádosti o posouzení a předložení odpovídající dokumentace v některé členské zemi Evropské unie. Za Českou republiku hodnocení provádí OPOR, který hodnotí účinné látky jako zpravodaj nebo se na hodnocení podílí jako spoluzpravodaj. V roce 2019 připomínkoval hodnocení 7 účinných látek, kde se na hodnocení podílel jako zpravodaj a spoluzpravodaj. Dále OPOR provedl 8 posouzení ekvivalence zdroje účinné látky.

Na hodnocení nových přípravků spolupracují členské země v rámci tzv. zón. Jedna z členských zemí provádí hodnocení (tzv. zonální zpravodaj), ostatní země závěry hodnocení kontrolují a připomínkují. OPOR provedl za rok 2019 celkem 54 hodnocení jako zonální zpravodaj a připomínkoval 71 zpráv o posouzení přípravku.

Řada plodin pěstovaných v menším rozsahu zůstává žadateli o povolení opomíjena a možnosti ochrany jsou u nich omezené. OPOR zaměřuje svou činnost i na tuto oblast ve spolupráci s pěstitelskými sdruženími a výzkumnými ústavy. V roce 2019 bylo vydáno 28 povolení rozšířeného použití přípravku formou nařízení ÚKZÚZ.

Evropská komise v roce 2019 rozhodla o neschválení účinné látky dikvát, používané pro desikaci zemědělských plodin. Před koncem roku 2019 pak Komise rozhodla o neschválení insekticidních účinných látek chlorpyrifos, chlorpyrifos-methyl a thiakloprid, které byly řadu let široce používány pro ošetření např. řepky a dalších významných plodin. Důvodem neschválení bylo nesplnění kritérií bezpečnosti pro vlivy na zdraví lidí.

6.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP

Odbor osvědčuje způsobilost zkušebních organizací testovat přípravky na ochranu rostlin v souladu se Správnou experimentální praxí a zajišťuje dozor nad činností těchto pracovišť. Pouze výsledky získané zkušebnami s osvědčením GEP mohou být v České republice, nebo v jiných členských zemích Evropské unie, využity jako dokumentace pro posouzení biologické účinnosti při povolování přípravku.

V roce 2019 bylo provedeno 19 kontrol dodržování zásad Správné experimentální praxe. V jednom případě bylo zjištěno závažné pochybení, zjištěné závady byly ve stanoveném termínu odstraněny. V roce 2019 byl proveden jeden vstupní audit z důvodu změny názvu a formy stanice.

Kontakt: ředitel odboru: Ing. Pavel Minář, Ph.D., tel. 545 110 431, pavel.minar@ukzuz.cz

7 ODBOR KONTROLY ZEMĚDĚLSKÝCH VSTUPŮ (OKZV)

Odbor kontoly zemědělských vstupů zajišťuje kromě již výše zmiňovaných úředních kontrol krmiv, hnojiv a přípravků na ochranu rostlin u zemědělských subjektů registrovaných ÚKZÚZ, také kontroly v prvovýrobě (kontroly podmíněnosti spojené s kontrolou národních požadavků, národní kontroly a kontroly, které jsou na ústav delegovány platební agenturou).

OKZV také vede Registr distributorů přípravků. Zemědělci a další uživatelé mohou získávat přípravky určené pouze pro profesionální uživatele pouze od registrovaných distributorů. V roce 2019 bylo vyřízeno **35** žádostí o zápis do registru. Celkově je v registru zapsáno přes 260 distributorů. Registr distributorů je dostupný na: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/ro/Prehled/?POR=A>.

7.1 Kontroly podmíněnosti (cross compliance)

ÚKZÚZ, jako jedna z kompetentních kontrolních organizací, zajišťuje úřední kontrolu nad dodržováním požadavků cross compliance u zemědělských podnikatelů.

Během jedné kontroly na místě jsou inspektory prověřeny požadavky podmíněnosti spolu s požadavky národními (tj. bez vlivu na přímé platby), čímž je snížena administrativní zátěž kontrolované osoby.

V rámci kontrol podmíněnosti jsou kontrolovány čtyři tématické okruhy:

- **Kontrola zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech.**
- **Kontrola zákazu hnojení a aplikace přípravků na ochranu rostlin v ochranných pásmech kolem vod (DZES 1).** Zákaz aplikace hnojiv v nehnojeném pásu byl inspektory v terénu fyzicky prověřován od roku 2009, ovšem pouze u zemědělců hospodařících ve zranitelných oblastech. Tímto požadavkem je zakázané hnojení postihnutele i mimo zranitelné oblasti. Od roku 2014 kontrolují inspektoři kromě zákazu aplikace hnojiv v ochranném pásmu také zákaz aplikace POR.
- **Kontrola dodržování podmínek platných pro ochranu podzemních vod před znečištěním (DZES 3).** OKZV kontroluje tuto oblast od roku 2010, kdy část kompetencí týkajících se hospodaření se závadnými látkami převzal od České inspekce životního prostředí.
- **Kontrola hygieny krmiv a kontrola prevence, tlumení a eradikace TSE (tzv. přenosné spongiformní encefalopatie).**

Zjištěná pochybení:

Aplikace hnojiv v období zákazu, překročení limitů N/ha u pěstovaných plodin, nebo v jednom případě nebyl dodržen průměrný limit 170 kg N/ha farmy (pozemky vhodné ke hnojení) jsou porušení, na která se vztahuje snížení dotací přímých plateb.

V rámci kontrol standardů nebyly prováděny pravidelné zkoušky těsnosti potrubí a nádrží určených pro skladování ropných látek (2 x). Skladování statkových hnojiv v nevyhovujících skladech (úniky hnojivky do okolí) je z hlediska potencionálního ohrožení vod nejčastěji konstatovaných pochybením systému CC. U šesti kontrolovaných subjektů nebyla dodržena podmínka zachování tzv. „ochranného pásu“ (pro hnojiva i pro používání POR). Někde mají zvířata umožněn dlouhodobý přístup do vodního koryta, přičemž břehy i koryto jsou zpravidla rozrušeny pohybem chovaných zvířat (a to nemluvíme o zanechaných výkalech).

Neschválení havarijního plánu příslušným vodoprávním úřadem (či jeho úplná absence), nesprávné uložení hnoje na zemědělskou půdu bez souladu s havarijním plánem (doba uložení hnojiva na zemědělské půdě přesahuje maximální lhůtu dvanáct měsíců, nebo současné místo pro uložení hnojiv není v havarijním plánu uvedeno), jsou nejčastěji zastoupená porušení, která ovšem nemají vliv na vyplacenou výši dotací, protože se neřadí k požadavkům podmíněnosti.

V rámci kontrol cross compliance v oblasti krmiv byly pouze jednou porušena pravidla pro prevenci, tlumení a přenos TSE.

Přehled provedených kontrol cross compliance za rok 2019

Cross Compliance	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Nitrátová směrnice	192	10
DZES 1	457	6
DZES 3	546	88
Kontroly zásad potravinového práva	352	0
Kontroly tlumení přenosu TSE	207	1
Kontroly celkem	1754	105

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

• Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

7.2 Národní kontroly

7.2.1 Kontroly v oblasti krmiv

Kontroly v oblasti krmiv jsou prováděny jak v prvovýrobě, kde se zaměřují především na užití krmiv a jejich skladování, ale i na výrobu (výrobci krmiv pro vlastní potřebu). Mimo prvovýrobu se jedná především o kontroly výrobců krmiv, se zaměřením především na výrobu (krmné směsi, premixy, doplňkové látky) registraci či schvalování krmivářských provozů, předvedení výroby, skladování, označování krmiv, HACCP, plán kontroly jakosti, dekontaminační program, nebo kontroly křížové kontaminace u výrobců s doplňkovými látkami. U dodavatelů krmiv jsou kontroly cíleny především na označování a balení krmiv a skladování. V menší míře jsou prováděna i šetření v maloobchodní síti.

Specifickou kategorií jsou mimořádné kontroly na podnět třetích osob nebo kontroly v rámci systému rychlého varování (RASFF).

Během kontrol na místě je zajišťován i odběr vzorků krmiv, doplňkových látek a premixů pro laboratorní analýzu.

Úřední kontroly ověřují dodržování požadavků při provozování všech registrovaných činností krmivářských podniků. Aktuální legislativní požadavky jsou implementovány do kontrolních listů, které mají inspektoři v terénu k dispozici. Je tak zajištěn koordinovaný výkon kontroly ve všech regionech. Pokud je zjištěno porušení předpisů, zjišťuje se závažnost závady i její rozsah. Závažné závady se obvykle řeší uložení zvláštního opatření, nutného pro odstranění příčiny a eliminaci následků.

Zjištěná pochybení:

V roce 2019 bylo provedeno celkem **1 469** národních kontrol krmiv, kdy alespoň jedno porušení bylo zjištěno u **34** kontrol. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo **36** opatření k nápravě zjištěného stavu. Během kontrol na místě bylo konstatováno celkem **40** marginálních závad. Legislativně právnímu oddělení bylo předáno celkem **58** podnětů ke správnímu řízení. Jako nejčastěji konstatované porušení bylo zaprotokolováno používání nepovolených doplňkových látek, provozování činnosti krmivářského provozu bez registrace, falšování krmiv nebo nerespektování pravidel označování krmiv uváděných na trh. Marginální závady se týkaly zejména chyb označování a skladování krmiv, přičemž počet marginálních závad meziročně poklesl na polovinu.

7.2.2 Kontroly v oblasti hnojiv

Kontroly hnojiv jsou cíleny na uvádění hnojiv do oběhu - výrobu, distribuci a obchodní síť, dále je ověřováno označování, skladování a používání hnojiv. V rámci kontrol v prvovýrobě kontroluje ÚKZÚZ rovněž používání upravených kalů z čistíren odpadních vod a sedimentů na zemědělské půdě. V roce 2019 bylo provedeno celkem **360** kontrol, porušení požadavků bylo zjištěno u **38** kontrol. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo **11** nápravných opatření k nápravě zjištěného stavu.

V roce 2019 ústav provedl celkem **52** kontrol používání upravených kalů z ČOV na zemědělské půdě. Na **9** kontrolách bylo zjištěno porušení právních předpisů.

Při národních kontrolách hnojiv je zajišťován i úřední odběr vzorků hnojiv, upravených kalů a sedimentů pro následný rozbor. Pro zahájení SŘ bylo na Oddělení legislativní a právní předáno celkem **26** podnětů.

V roce 2019 bylo u **18** oprávněných osob zkontrolováno oprávnění, které vydává ústav pro provádění odběru vzorků půd v rámci AZZP.

V neposlední řadě se do této kategorie zahrnují podnětné kontroly na základě stížností osob či orgánů veřejné správy.

Zjištěná pochybení:

Z výsledků provedených kontrol je zřejmé, že potenciálního ohrožení životního prostředí vlivem zemědělské činnosti pochází z nedostatečně zabezpečených skladů hnojiv, popřípadě z nevhodně uložených hnojiv na zemědělské půdě (únik hnojůvky), kdy nejsou hnojiva či upravené kaly ukládány v souladu s havarijním plánem. Z hlediska užívání hnojiv bylo zjištěno nezapravení kejdy do 24 hod (od aplikace na povrch půdy) nebo „úlety“ hnojiva mimo pozemky uživatele.

V rámci nakládání s upravenými kaly byla zjištěna nepovolená aplikace kalů na stejný pozemek (konkrétně DPB) do tří let od předchozí aplikace kalu, případně kaly nebyly použity do doby 30 dnů po jejich umístění na DPB. Nezapravení kalu do 48 hod od rozprostření na zemědělskou půdu je pochybení, se kterým se inspektoři setkávají každoročně. V neposlední řadě byla inspektoři zaprotokolována aplikace kalu ještě před vyhotovením výsledků rozborů půd.

Co se týká skladování upravených kalů, tak v jednom případě byla deponie kalů umístěna ve vzdálenosti 50 m od obytné zástavby, přičemž upravené kaly lze na zemědělské půdě skladovat až od 200 m dále od obytné zástavby. Častým porušením je, že místo, kde jsou

kaly umístěny, není uvedeno v havarijním plánu. A nezaslání tzv. hlášení o předpokládané aplikaci kalů na zemědělskou půdu náleží k častým deliktům „administrativního rázu“.

Mimo prvovýrobu jsou v rámci uvádění hnojiv do oběhu ústavem zjišťována neregistrována hnojiva (substrát atd.), případně na obalech chybí povinné údaje (datum výroby a použitelnosti, číslo šarže, informace týkající se obsahu rizikových prvků a látek...). Nebo byla zjištěna zakládka připravená k expedici, která obsahovala 74 hmotnostních % kalu ČOV – čímž byla porušena podmínka registrace. Neboť v podmínkách registrace kompostu je povoleno max. 60 hmotnostních procent kalu z ČOV.

7.2.3 Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti

Výkon úřední kontroly výroby, dovozu, uvádění přípravků na ochranu rostlin do oběhu, jejich označování, balení a skladování je Odborem kontroly zemědělských vstupů realizován od 1. 1. 2014. Na realizaci těchto kontrol se podílí i Oddělení kontroly a aplikační techniky, které spadá pod OKZV od 1. 1. 2018.

Za rok 2019 bylo inspektory provedeno celkem **758** kontrol distributorů přípravků a pomocných prostředků na ochranu rostlin, porušení požadavků bylo zjištěno u **102** kontrol a vydáno bylo **34** opatření k nápravě. Během kontrol na místě je dále zajišťován odběr vzorků přípravků na ochranu rostlin. V roce 2019 bylo v rámci ČR odebráno **53** vzorků přípravků k laboratorním analýzám, kdy se ověřoval soulad přípravku s podmínkami uvedenými v rozhodnutí o povolení (ověřuje se, zda jejich vlastnosti a složení splňují požadavky předepsané specifikace). Na základě výsledků laboratorních analýz přípravků bylo vydáno **9** nařízení o mimořádných rostlinolékařských opatřeních – zákazu uvádění na trh a používání POR.

Zjištěná pochybení:

Mezi nejčastější typy závad patřil prodej a skladování přípravků s prošlou dobou použitelnosti, prodej přípravků nepovolených a závady v označování a balení přípravků.

Na základě zjištěných porušení v oblasti distribuce přípravků bylo v roce 2019 legislativnímu a právnímu oddělení předáno celkem **20** podnětů ke SR, vydáno bylo **18** rozhodnutí a **2** usnesení o odložení věci.

7.3 Kontrolní testování aplikační techniky

S přípravky na ochranu rostlin souvisí také kontrolní testování aplikační techniky, které spočívá v přezkoumání způsobilosti zařízení pro správnou aplikaci přípravků u osob využívajících aplikační techniku v rámci své profesní činnosti.

Kontrolní testování aplikační techniky

Provozování kontrolního testování (KT) je koncesovanou živností, k jejímuž vydání se příslušnému živnostenskému úřadu po předchozím zhodnocení způsobilosti žadatele o koncesi vyjadřuje Oddělení kontroly a aplikační techniky. V roce 2019 byla přijata 1 žádost o souhlas s vydáním koncesní listiny, která byla vyřízena kladně. Bylo provedeno 16 kontrol provozoven KT. Tyto kontroly byly zaměřeny především na správnost postupu při provádění vlastního KT, používání odpovídajících zkušebních pomůcek a vedení evidence zařízení podrobených KT.

7.3.1 Kontroly ekologického zemědělství

Kontroly ekologického zemědělství probíhají jako delegované nebo jako kontroly národní. Výběr subjektů pro národní kontroly je prováděn OdEZ v rámci rizikové analýzy na základě specifických rizikových faktorů. V roce 2019 byly v prvním kole rizikové analýzy vybírány ekologické podniky hospodařící na orné půdě s výměrou nad 30 ha (EZ/přechodné období). Stejně jako v loňském roce bylo druhé kolo rizikové analýzy zaměřeno na kontroly pěstitelů ovoce (intenzivní ekologické sady s výměrou nad 5 ha). Ve třetím kole rizikové analýzy pak byli vybíráni ekologičtí vinaři. Rizikovým faktorem ve všech třech kolech výběru ÚKZÚZ bylo možné použití přípravků na ochranu rostlin (herbicidů, insekticidů, fungicidů) nepovolených v ekologické produkci. V roce 2019 bylo provedeno celkem 24 národních kontrol ekologického zemědělství přičemž porušení požadavků bylo zjištěno u jednoho kontrolovaného subjektu (další podrobnosti týkající se kontrol EZ jsou uvedeny v kapitole 5.1).

7.4 Delegované kontroly

Delegované kontroly jsou zajišťovány pro platební agenturu SZIF – Státní zemědělský intervenční fond a v malé míře pro Státní ústav pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Pro SÚJB se odebírají vzorky krmiv na stanovení obsahu radionuklidů.

- **Kontroly podmínek v rámci egroenvironmentálně - klimatických opatření**

Tyto kontroly se zaměřují na dodržování limitů při hnojení v rámci ošetřování travních porostů (louky, pastviny), zatrávňování orné půdy, dodržování podmínek v případě hnojení v oblastech Natura 2000, posuzování limitů hnojení u zeleniny pěstované v rámci integrované produkce, kontrolu provádění pravidelných řezů v ekologických a integrovaných ovocných

sadech. Pravidelné ošetřování se kontroluje rovněž ve vinicích, které jsou obhospodařovány v režimu integrované produkce.

- **Kontrola ekologicky hospodařících zemědělských podnikatelů**

Kontrolou ekologicky hospodařících zemědělců byl ÚKZÚZ pověřen na počátku roku 2010. Vedle kontrol subjektů, které vybírá Státní zemědělský intervenční fond, provádí ÚKZÚZ výběr určitého procenta pro výkon svých vlastních kontrol. Výběrový soubor je vždy tématicky zaměřen, v jarních měsících se např. ověřuje pastevní chov zvířat, dále subjekty hospodařící na orné půdě a na podzim se odebírají listy révy vinné na stanovení přípravků na ochranu rostlin, tedy látek nepovolených v ekologickém režimu hospodaření. Detailněji je ekologické zemědělství rozepsáno v části týkající se přímo EZ.

- **Odebírané vzorky krmiv a rostlinného materiálu pro potřeby SÚJB a SZIF**

Objem odebíraných vzorků krmiv (seno, siláže, krmné směsi) pro monitoring radionuklidů byl v roce 2019 50 vzorků. Vzorků technického konopí na stanovení obsahu THC bylo v roce 2019 odebráno celkem 28 v rámci 12 kontrol.

Přehled provedených delegovaných kontrol za rok 2019

Delegované kontroly	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
AEKO	770	22
EZ	266	15
Celkem kontroly	1036	37

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

•Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Zjištěná pochybení:

Ověřením dodržování podmínek v integrované produkci ovoce bylo zjištěno, že žadatelé neprováděli pravidelný prosvětlovací řez ovocných stromů a pěstiteli byla použita látka nepovolená v režimu IP. V rámci integrované produkce révy vinné nebylo prováděno ošetřování porostu proti šedé hnilobě. U žadatelů hospodařících na titulu druhově bohaté pastviny nebyla splněna podmínka dodání min. množství N pastvou hospodářskými zvířaty. I v roce 2019 byly konstatovány nedostatky administrativního rázu, jakožto nevedení evidence o použitých hnojivech. Případně bylo zjištěno nakládání s POR bez platného osvědčení (osvědčení II. stupně odborné způsobilosti). Vzorky technického konopí jsou u pěstitelů odebírány na stanovení obsahu tetrahydrocannabinolu (THC), přičemž plochy využívané k produkci konopí je možné považovat za způsobilé pouze tehdy, pokud obsah THC v použitých odrůdách nepřesáhne hodnotu 0,2 %. Obsah tetrahydrocannabinolu kolísá v závislosti na pěstované odrůdě, popřípadě na době odběru vláken. Maximální přípustná hodnota 0,2 % byla (po započtení nejistoty měření 10 %) překročena u jednoho analyzovaného vzorku (odrůda Finola).

Kontakt: ředitel odboru - Ing. Josef Svoboda, Ph.D., tel. 543 548 309, pepa.svoboda@ukzuz.cz